

La Taula del Tercer Sector i l'AMB publiquen el Baròmetre del Tercer Sector a l'àrea metropolitana de Barcelona

- En aquesta edició, s'ha inclòs un apartat sobre l'impacte de la Covid-19 en les entitats socials d'aquest territori durant la primera fase de la pandèmia, com aquestes han donat resposta a les necessitats sorgides i quines mesures consideren prioritàries per fer front a la crisi social.

OBJECTIU: El Baròmetre del Tercer Sector Social de Catalunya analitza cada any la situació i l'evolució de les entitats socials catalanes i el seu impacte en la societat.

NOVETAT: És la primera vegada que el Baròmetre del Tercer Sector posa el focus en la realitat de les entitats socials de l'àrea metropolitana de Barcelona, amb especial atenció en la relació que el tercer sector té amb les administracions locals i altres agents del territori.

DADES EXTRETES:

Inclou dades d'organismes oficials (IDESCART, HERMES de la Diputació de Barcelona i SIMBA-Sistema d'Indicadors Metropolitans de Barcelona), a més d'informació extreta a través d'enquestes, entrevistes i grups focals qualitius amb les entitats i persones expertes externes de diversos organismes (AMB, IERMB, etc.).

L'àmbit d'estudi és l'àrea metropolitana de Barcelona, una de les més grans d'Europa, i s'ha optat per no incloure la capital catalana. Així doncs, l'anàlisi és sobre 35 dels 36 municipis que conformen l'AMB, on es concentra més del 40% de la població de Catalunya amb 3.291.654 habitants.

1. Perfil de les entitats

- El **7% de les entitats socials catalanes són a l'àrea metropolitana de Barcelona** (AMB), excloent la capital catalana, i atenen 224.000 persones. La forma jurídica més habitual és l'associació (associació, 58%; fundació 14% i delegació d'entitat, 13%).

Gràfic 1. Distribució de les entitats del Tercer Sector social a Catalunya per àmbits territorials i l'àrea metropolitana de Barcelona

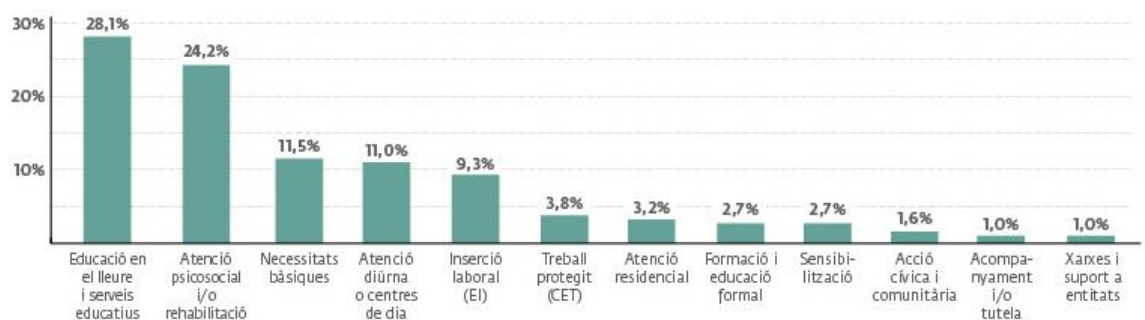

- Les entitats de l'AMB tenen **més trajectòria que les del conjunt de Catalunya**, però en els últims anys s'han creat poques entitats. Per tant, un dels reptes és fomentar el dinamisme associatiu.

- Més del 50% de les entitats tenen un àmbit de treball municipal.

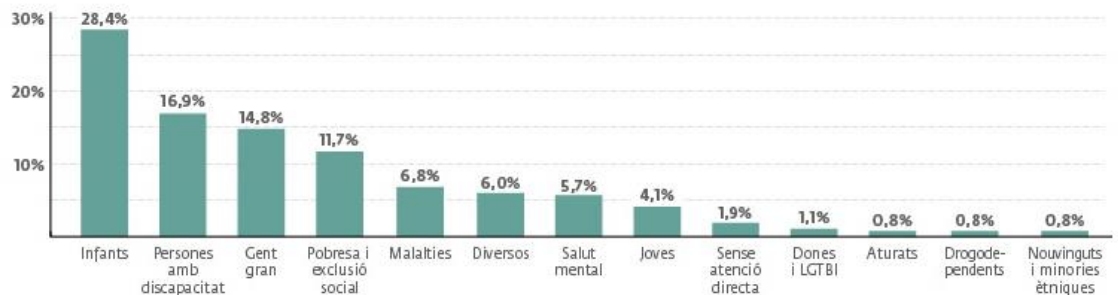
- Els principals àmbits d'intervenció de les entitats són l'educació en el lleure i serveis educatius (28%) i l'atenció psicosocial (24%). En tercer i quart lloc, hi ha la cobertura de necessitats bàsiques i els serveis d'atenció diürna o centres de dia, ambdós 11%.

Gràfic 3. Principal àmbit d'intervenció de les entitats segons les dades censals

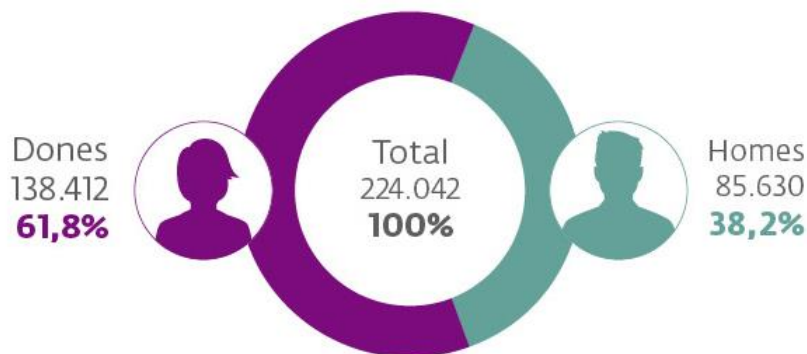
- Els **principals col·lectius atesos per les entitats socials de l'AMB són la infància (28%), les persones amb discapacitat (17%) i la gent gran (14%).**

Gràfic 4. Principals col·lectius on s'adrecen les activitats i serveis segons les dades censals

Sovint es parla de la feminització del tercer sector pel que fa a les persones voluntàries i contractades, però també succeeix en el cas dels col·lectius atesos perquè es constata una **major incidència de la pobresa i les desigualtats en les dones, que són el 60% de les persones ateses i que reben suports** per part de les entitats socials de l'àrea metropolitana de Barcelona.

Gràfic 5. Persones ateses segons sexe (2019)

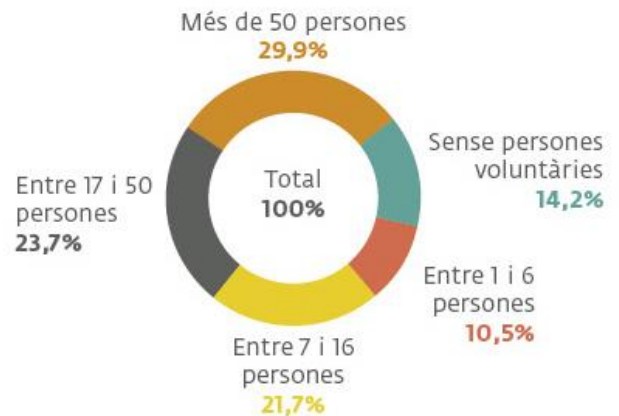
Les entitats amb **persones contractades** a l'àrea metropolitana de Barcelona **representen més del 75% del total**. Hi ha una gran heterogeneïtat pel que fa a la dimensió d'aquestes organitzacions.

A més, gairebé la meitat de les entitats enquestades compten entre 7 i 50 persones voluntàries i prop del 30% amb més de 50 persones voluntàries. La mitjana de persones voluntàries a les entitats socials de l'àrea metropolitana és de 17.

Gràfic 6. Persones contractades per trams (2019)

Gràfic 7. Persones voluntàries per trams (2019)

2. Relació amb els ens locals

La principal **acció d'acompanyament dels ens locals a les entitats socials** de l'àrea metropolitana de Barcelona són sobretot les reunions amb la regidoria de l'àmbit d'actuació de les organitzacions (gairebé un 60%), la participació en xarxes associatives (50%) i la participació en òrgans de participació locals (44%), com taules d'entitats.

Gràfic 9. Accions d'acompanyament a les activitats

Pel que fa a la **participació de les entitats en la presa de decisions de les administracions públiques**, la majoria asseguren que no s'ha realitzat cap activitat (43%), tot i que un 30% de les entitats enquestades afirmen que participen en alguna de les fases de coproducció de polítiques, activitats i serveis locals.

Gràfic 10. Participació en la presa de decisions de les AA.PP.

Els resultats també mostren que les **entitats socials de municipis grans tenen més incidència en la presa de decisions** de les Administracions Públiques.

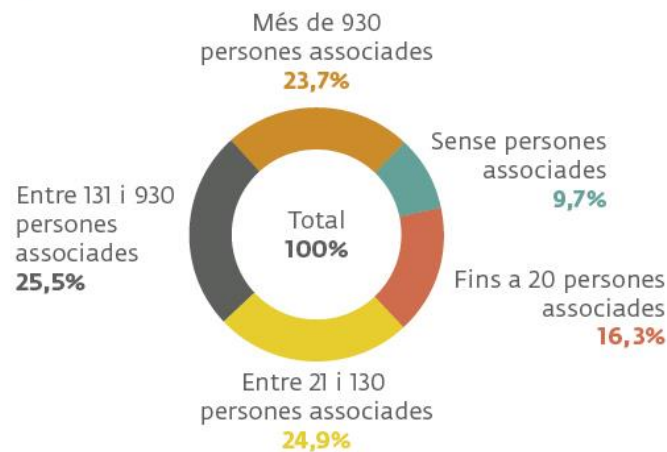
Taula 1. Participació en la presa de decisions de les AA.PP. segons grandària del municipi

	Municipi petit	Municipi mitjà	Municipi gran
Participació en la prioritització de pressupostos en les polítiques socials	0,00%	23,90%	76,10%
Coproducció de polítiques, activitats i serveis locals	6,80%	30,30%	62,90%
Actualització de normatives	10,30%	31,70%	58,00%
Altres	0,00%	23,80%	76,20%

3. Relació de les entitats socials amb la ciutadania

A l'àrea metropolitana de Barcelona, les **entitats socials compten amb una alta participació**. La majoria se situen entre les 21 i les 930 persones associades. En els municipis petits és on hi ha més participació i associacionisme.

Gràfic 11. Nombre de persones associades per trams

Pel que fa a l'àmbit d'actuació, les organitzacions que treballen en la cobertura de necessitats bàsiques són les que tenen més socis i sòcies. El 70% de les entitats d'aquest àmbit compten amb més de 900 persones associades.

Taula 2. Nombre de persones associades per trams segons l'àmbit d'intervenció

	Sense persones associades	Fins a 20 persones associades	Entre 21 i 130 persones associades	Entre 131 i 930 persones associades	Més de 930 persones associades	Mitjana
Necessitats bàsiques	25,4%	0,0%	2,6%	11,0%	72,3%	1.991
Atenció diürna o centres de dia	0,0%	0,0%	5,9%	16,7%	8,5%	768
Educació en el lleure i serveis educatius	0,0%	16,5%	17,0%	38,0%	19,3%	681
Xarxes i suport a entitats	0,0%	0,0%	3,2%	1,9%	0,0%	187
Atenció psicosocial i/o rehabilitació	0,0%	0,0%	53,8%	32,5%	0,0%	180
Acció cívica i comunitària	0,0%	6,6%	3,7%	0,0%	0,0%	31
Atenció residencial	0,0%	25,1%	2,5%	0,0%	0,0%	29
Inserció laboral (EI)	27,6%	32,1%	9,2%	0,0%	0,0%	14
Formació i educació formal	24,6%	15,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5
Acompanyament i/o tutela	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	0,0%	3
Sensibilització	0,0%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	0
Treball protegit (CET)	22,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0
Total	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

4. Relació amb les entitats locals i altres agents socials

Pràcticament el **90% de les entitats socials enquestades treballen en xarxa amb altres entitats** per aconseguir objectius comuns, reduir l'atomització d'accions al territori i aconseguir més impacte i transformació social.

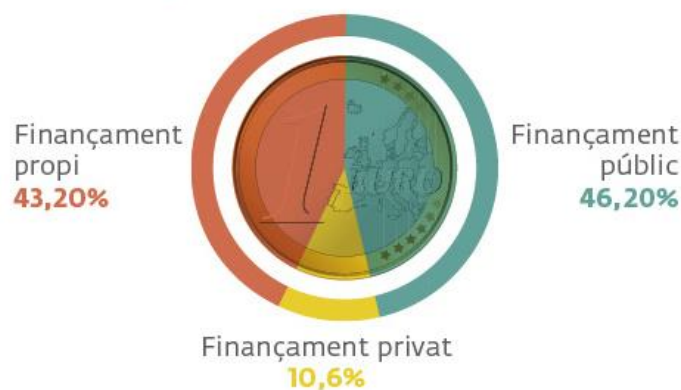
Gràfic 12. Accions de treball en xarxa

Les organitzacions, però, també **estableixen relació amb altres agents locals sobretot centres educatius (62%), equipaments públics** com centres cívics o ateneus cooperatius (58%) o **centres sanitaris (56%)** i també amb **centres educatius en l'àmbit del voluntariat** (aprenentatge i servei).

5. Ingressos i despeses de les entitats socials

La majoria del finançament de les entitats socials de l'àrea metropolitana de Barcelona prové majoritàriament de les **administracions públiques**, gairebé la meitat (46%). Tot i això, el finançament de fonts pròpies és també força significatiu, representa el 43% del pressupost mentre que el privat no té una gran incidència (10%).

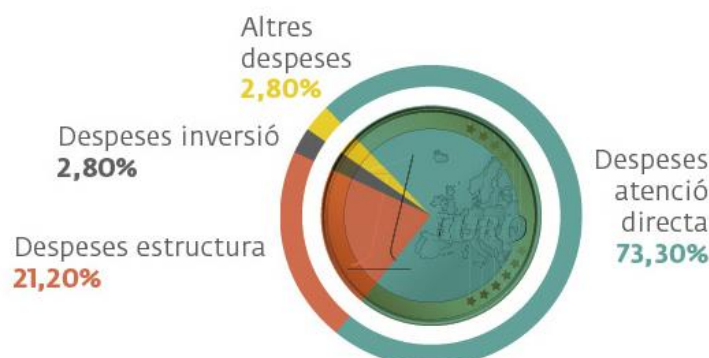
Gràfic 13. Fonts de finançament

Les dades mostren que el gruix d'entitats de l'AMB reben majoritàriament entre 5.000€ i 25.000€ de finançament. Les entitats grans tenen més capacitat per accedir a fonts públiques i privades, mentre que les petites destaquen en rebre fonts pròpies (de quotes, recaptació de fons, etc.)

Pel que fa a la distribució de les despeses, **3/4 parts dels recursos de les entitats es destinen a l'atenció directa a les persones** i un 20% a finançar l'estructura de les entitats.

Gràfic 14. Distribució de despeses

Fonts de finançament i dificultats econòmiques

La **Generalitat de Catalunya és l'administració que més finançament aporta** a les entitats socials de l'àrea metropolitana de Barcelona, **prop d'un 70%**. La segueixen els **ajuntaments** de l'àrea metropolitana de Barcelona que **contribueixen amb un 25% del finançament**.

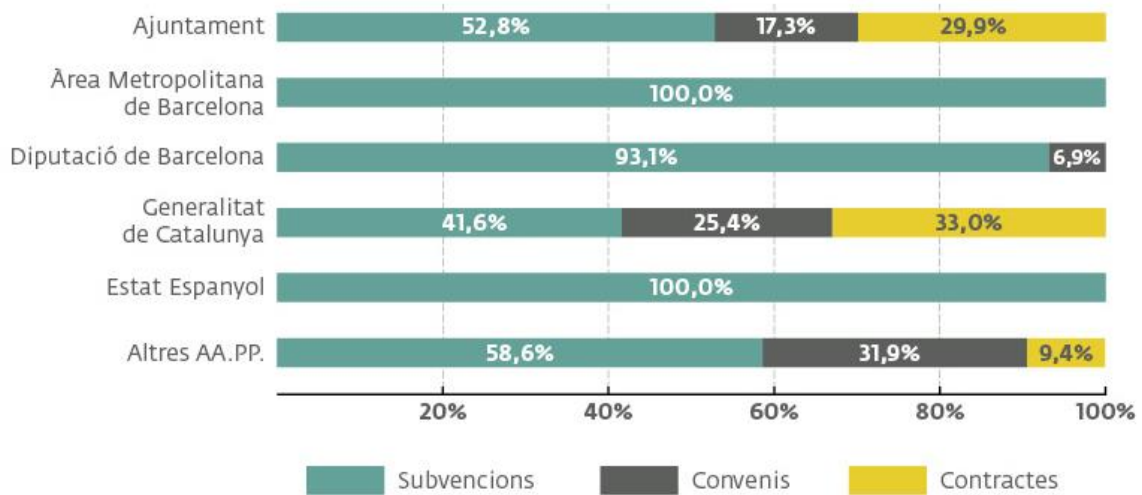
Els ajuntaments i la Generalitat reparteixen de manera més heterogènia el finançament a les entitats. Les quantitats d'ingressos facilitats a les entitats són molt diversos, des de fins a 5.000€ fins a més de 100.000€. En canvi l'AMB, la Diputació de Barcelona, l'Estat Espanyol i altres organismes reparteixen principalment fins a 5.000€ a les entitats.

Taula 3. Ingressos públics rebuts per les entitats segons font de procedència per trams

	Ajuntament	AMB	Diputació de Bcn	Generalitat Catalunya	Estat espanyol	Altres
Fins a 5.000 €	21,90%	97,00%	60,50%	10,80%	48,60%	65,20%
Entre 5.000 i 25.000 €	25,50%	3,00%	19,10%	28,90%	6,60%	34,80%
Entre 25.000 i 100.000 €	22,60%	0,00%	20,00%	28,20%	35,10%	0,00%
Més de 100.000 €	30,00%	0,00%	0,40%	32,20%	9,60%	0,00%
Total	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

L'AMB finança a través de subvencions, així com la Diputació de Barcelona. Per altra banda, els ajuntaments diversifiquen més la forma de finançar i la Generalitat de Catalunya finança les entitats de l'AMB sobretot amb contractes.

Pel que fa a la forma de rebre aquest finançament, més del 50% de les entitats que reben recursos dels ajuntaments ho fan a través de subvencions, el 30% mitjançant contractes i el 18% a través de convenis. Les entitats reben molts menys ingressos mitjançant les subvencions que no amb convenis i, en especial, contractes.

Gràfic 15. Relació econòmica amb les AA.PP.

Les entitats destinen els diners rebuts de fonts públiques sobretot a l'atenció de persones en situació de pobresa i exclusió social i a la infància. En tercer i quart lloc, hi ha els i les joves i les persones a l'atur.

Gràfic 16. Despesa dels ingressos locals dedicats als col·lectius

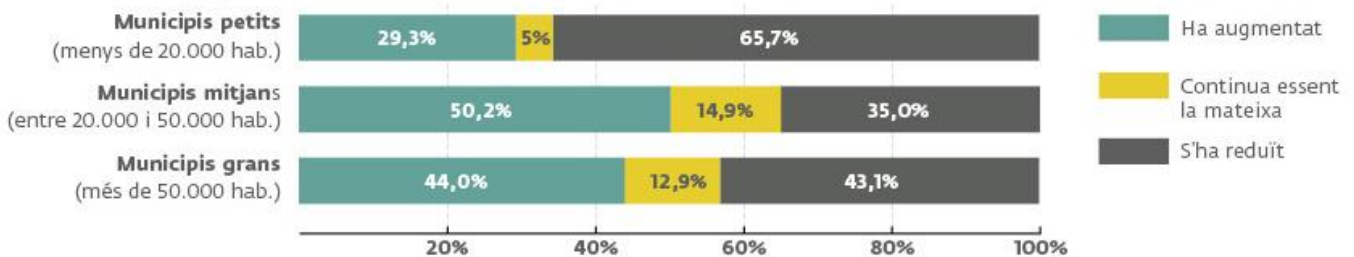

El baròmetre també revela que el **tercer sector és generador d'ocupació perquè més del 80% de les entitats destinen una part del finançament públic a la contractació de persones**. De totes maneres, aquesta contractació és inestable vinculada a projectes finalistes i amb retards en els cobraments. Aquesta situació no ajuda a establir ni el sector ni a les persones treballadores. De l'informe també es desprèn que la Generalitat genera deute a les entitats socials en molts més casos que les administracions locals.

6. Impacte de la crisi social i sanitària en l'atenció social durant la primera fase de la pandèmia

La crisi socioeconòmica de la Covid-19 ha comportat un **increment de les necessitats d'atenció a col·lectius en situació de vulnerabilitat** però, a la vegada, també ha provocat una disminució o aturada de les activitats no essencials. Això implica que, en el global de les entitats, l'increment de l'atenció és molt reduït i per això cal mirar-ho per tipus de col·lectius i per mida de municipis.

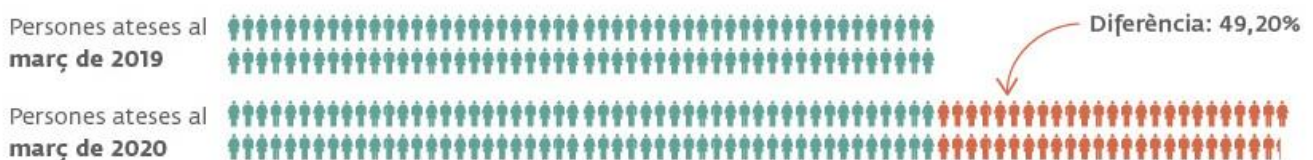
Per mida de municipis, en els municipis petits hi ha hagut una tendència majoritària a reduir-se el nombre d'usuaris atesos, mentre que en els mitjans i grans ha augmentat.

Gràfic 17. Freqüència d'atenció als/les usuaris/es segons la mida del municipi

Un exemple de l'impacte de la Covid-19 en les entitats socials de l'àrea metropolitana és el mes de març i la comparativa entre el 2019 i el 2020 on, aquelles organitzacions que van augmentar l'atenció, van atendre el doble de persones.

Gràfic 18. Comparativa persones ateses al març de 2019 i 2020 de les entitats que han incrementat l'atenció a les persones

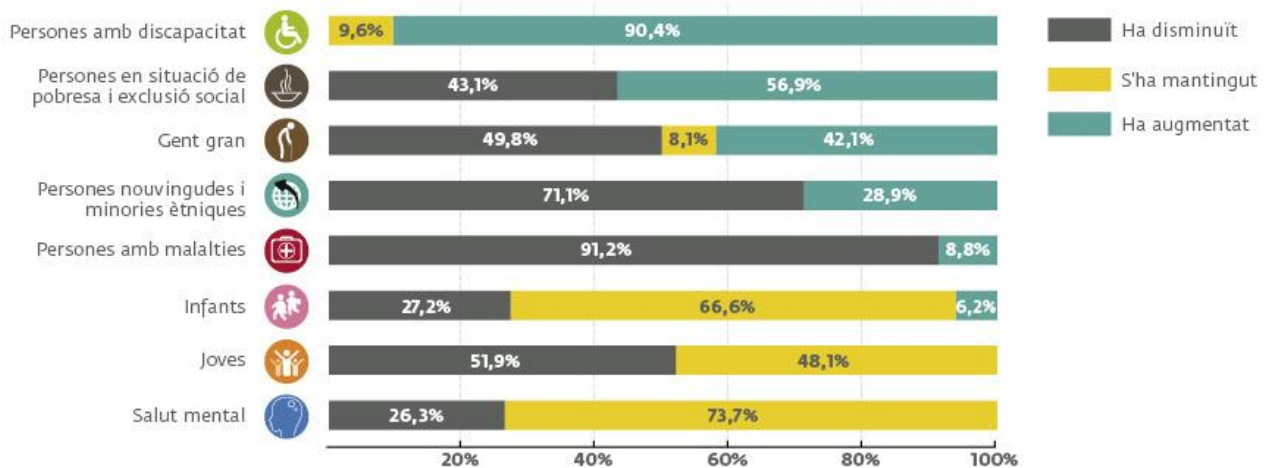

L'emergència social derivada de la pandèmia ha agreujat moltes problemàtiques que ja existien i que s'han fet visibles com l'economia submergida, el sensellarisme, l'habitatge, la pobresa estructural, etc.

Pel que fa als **àmbits d'intervenció, els que més han augmentat són els de necessitats bàsiques, xarxes i suport a entitats, acció cívica i comunitària i atenció psicosocial i/o rehabilitació.**

I en relació amb els **col·lectius, l'atenció a les persones amb discapacitat i a les persones en situació de pobresa i exclusió són els que més han crescut.**

Gràfic 19. Variació interanual de persones ateses segons tipus de col·lectius

En tots els tipus de municipis (petits, mitjans i grans) ha augmentat l'atenció a les persones, tot i que en els petits és on la variació interanual és més acusada.

S'ha combinat l'atenció presencial amb l'ús d'eines a distància, la meitat de les entitats de l'àrea metropolitana de Barcelona l'han fet servir. En segon lloc, el 41% de les entitats han realitzat la seva atenció únicament de manera telemàtica i només el 8% ha mantingut l'atenció presencial.

Taula 5. Col·lectius i activitats en els quals s'han intensificat esforços

	Acció cívica i comunit.	Acomp. i/o tutela	Atenció psicosoc. i/o rehab.	Educació en el lleure i serveis educatius	Formació i educació formal	Inserció laboral (EI)	Neces. bàsiques	Sensib.
 Persones en situació de pobresa i exclusió social	16,80%	6,10%	7,80%	3,00%	1,10%	6,00%	24,00%	18,70%
 Persones nouvingudes i minories ètniques	3,60%	5,30%	5,90%	2,60%	1,10%	7,70%	20,30%	16,90%
 Persones en atur	3,00%	2,70%	3,80%	0,80%	0,50%	2,90%	16,10%	15,80%
 Gent gran	2,20%	8,20%	8,50%	0,00%	0,00%	0,00%	15,60%	14,30%
 Joves	13,80%	3,80%	1,60%	17,50%	5,30%	1,70%	4,90%	4,40%
 Salut mental	6,30%	7,30%	11,80%	1,30%	2,90%	3,00%	4,70%	4,80%
 Infants	11,90%	3,70%	4,80%	18,80%	3,30%	0,00%	2,30%	3,70%
 Persones amb malalties	2,50%	9,30%	13,00%	0,80%	0,00%	0,90%	2,10%	5,20%
Total	70,90%	60,90%	68,50%	49,20%	16,50%	34,90%	100,00%	98,10%

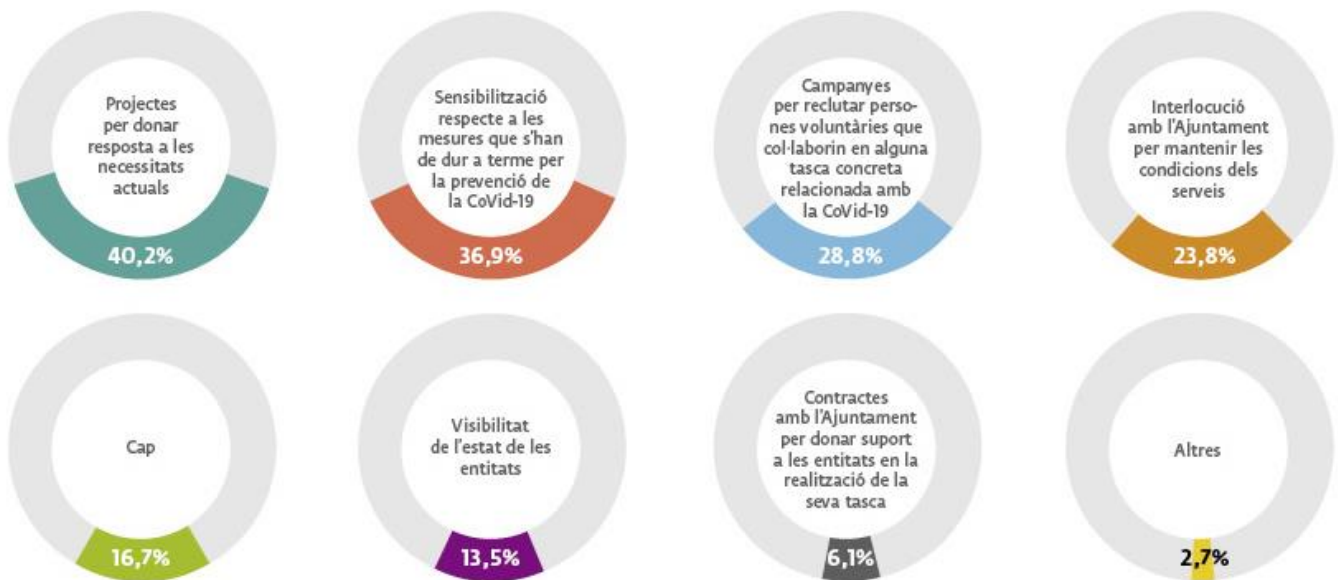
7. Mesures per fer front a la Covid-19

Les entitats consideren que les mesures més prioritàries per fer front a la crisi generada per la Covid-19 són: el reconeixement ciutadà de la feina que desenvolupen les entitats socials; la interlocució i el treball en xarxa amb administracions i entitats per detectar i donar resposta a les necessitats socials i la incidència política davant les administracions locals.

Gràfic 20. Mesures necessàries per fer front a la Covid-19

Es consideren mesures prioritàries a desenvolupar: la interlocució i la comunicació, la participació en els òrgans locals i en la definició de polítiques socials i el finançament i obtenció de recursos no monetaris. Pel que fa a les **accions concretes a desenvolupar entre les entitats del tercer sector i els ajuntaments** per fer front a la pandèmia, la majoria de les entitats (40%) considera que la prioritària és la realització de projectes que donin resposta a les necessitats actuals.

Gràfic 21. Accions entre les entitats del TSS i els Ajuntaments per fer front a la Pandèmia

8. Percepció i reptes de futur

- **Avançar en la coproducció de polítiques públiques.** Necessitat de continuar treballant en la millora de les relacions entre les entitats del tercer sector i les administracions locals.
- **Més transversalitat i efectivitat de les relacions.** Les entitats socials destaquen aquests dos reptes vinculats amb les relacions.

- **Reconeixement del tercer sector com a un servei públic imprescindible.** Les entitats consideren que s'ha d'entendre que el que és públic no ha d'estar a mans només de l'administració, la vocació pública és el sentit d'arribar a què tothom gaudeixi d'igualtat d'oportunitats i accés als mateixos drets i aquesta vocació també és compartida pel tercer sector.
- **Necessitat d'un bon lideratge i coordinació de treball davant l'emergència.**
- **Un Tercer Sector més transparent,** amb codis ètics molt clars i explicar a la ciutadania que el millor que pot fer l'administració és aliar-se amb el Tercer Sector.
- **Una Llei del Tercer Sector,** un marc jurídic propi que ha de ser un pilar bàsic per a la garantia dels drets socials i que ha de regir la relació entre el tercer sector i l'administració.

Per obtenir més dades, no dubteu a contactar amb:

Laura Castro Renard

Premsa de la Taula del Tercer Sector Social

comunicacio@tercersector.cat - 678 524 650

Laura Barroso

Premsa de l'AMB

lbarroso@amb.cat - 667 303 470